

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

*Hotărâre tradusă și redactată de către Direcția agent guvernamental.
Ea poate suferi modificări de formă.*

SECȚIA A CINCEA

CAUZA TĂBĂCARU ȘI BURDEINÎ v. REPUBLICA MOLDOVA

(Cererea nr. 73752/13)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

19 iunie 2025

Prezenta hotărâre este definitivă. Ea poate suferi modificări de formă.

© Această traducere îi aparține Direcției agent guvernamental din cadrul Ministerului Justiției al Republicii Moldova. Originalul se găsește în baza de date HUDOC. Orice preluare a textului se va face cu următoarea mențiune: „Traducerea acestei hotărâri a fost efectuată de către Direcția agent guvernamental din cadrul Ministerului Justiției al Republicii Moldova”.

În cauza Tăbăcaru și Burdeinîi v. Republica Moldova,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a cincea), întrunită într-un Comitet compus din:

Stéphanie Mourou-Vikström, *Președinte*,

María Elósegui,

Diana Sârcu, *judecători*,

și Martina Keller, *Grefier adjunct al Secției*,

Având în vedere:

cererea (nr. 73752/13) *versus* Republica Moldova, depusă la Curte la 21 noiembrie 2013 în conformitate cu Articolul 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale („Convenția”) de către doi cetățeni moldoveni, dl Simion Tăbăcaru și dna Marcelina Burdeinîi („reclamanții”), care s-au născut în anii 1938 și, respectiv, 1968, și locuiesc în Strășeni, fiind inițial reprezentați de către dl V. Gribincea, înlocuit ulterior de către dl I. Chirtoacă, la acel moment avocați în Chișinău;

decizia de a comunica cererea Guvernului Republicii Moldova („Guvernul”), reprezentat de către Agentul său la acel moment, dl O. Rotari; observațiile părților;

Deliberând în privat la 22 mai 2025,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la aceeași dată:

OBIECTUL CAUZEI

1. Cauza se referă la evacuarea reclamanților dintr-un apartament în care locuiseră mai mult de douăzeci și șapte de ani, fără a li se oferi o locuință alternativă. Reclamanții au invocat Articolul 8 din Convenție și Articolul 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție.

2. În particular, reclamanții sunt tată și fiică. Ei locuiau împreună cu alți membri ai familiei într-un apartament de tip comunal din Chișinău. Printr-o decizie din anul 1985, instanța a dispus evacuarea lor, în legătură cu necesitatea efectuării unor lucrări de reparație a blocului de locuit. În luna mai 1986 reclamanților li s-a asigurat acomodare într-un apartament („apartamentul nr. 93”), cu deschiderea contului corespondent de locuințe nr. 082215. Ceilalți membri ai familiei, inclusiv fosta soție a primului reclamant – și mama celei de-a doua reclamante – și soțul ei, au fost asigurați cu o locuință într-un alt apartament („apartamentul nr. 44”).

3. Reclamanții ocupaseră în mod continuu apartamentul nr. 93 începând cu anul 1986, plătind chirie și utilități. Lor nu li s-a eliberat un bon de repartiție pentru acest apartament și nu au reușit vreodată să-l înregistreze oficial ca viză de reședință.

4. Locatarii apartamentului nr. 44 au primit un bon de repartiție în anul 1986 și au reușit să-l înregistreze oficial ca loc de reședință și, ulterior, au privatizat apartamentul respectiv.

5. Având în vedere imposibilitatea de a înregistra oficial viza de reședință în apartamentul nr. 93, reclamanții și-au înregistrat reședința în apartamentul nr. 44, în momente diferite. Potrivit reclamanților, formalitatea fusese necesară la momentul respectiv pentru obținerea documentelor de identitate, accesul la asigurări sociale sau angajare. Primul reclamant și-a înregistrat reședința în apartamentul nr. 44 în perioada 10 iulie 1998 – 27 mai 2005, în timp ce a doua reclamantă a avut reședința înregistrată în perioada 8 aprilie 1987 – 25 mai 2005. Potrivit reclamanților, după anul 2005 ei au încercat să obțină înregistrarea reședinței lor în apartamentul nr. 93, dar fără succes.

6. Între timp, la 17 decembrie 1986 și 16 martie 1993 au fost emise alte noi bonuri de repartitie pentru apartamentul nr. 44, care le-au oferit celei de-a doua reclamante și, respectiv, primului reclamant, cazare în locuința respectivă, împreună cu restul membrilor familiei lor. Potrivit reclamanților, ei au aflat despre aceste documente abia în anul 2008, în cadrul procedurilor judiciare descrise mai jos.

7. La 8 februarie 2008 Consiliul municipal a închis contul de locuințe nr. 082215, ceea ce implica faptul că reclamanții nu mai locuiau în apartamentul nr. 93. La 20 martie 2008 apartamentul nr. 93 a fost repartizat prin bon de repartitie familiei S., în baza dispoziției Primarului general.

8. La 8 iulie 2008 Consiliul municipal a depus o cerere de chemare în judecată împotriva reclamanților, solicitând evacuarea lor din apartamentul nr. 93, fără locuință alternativă, argumentând că ei ocupaseră apartamentul ilegal sau temporar și că, în orice caz, locuiau în apartamentul nr. 44, așa cum confirmă bonurile de repartitie eliberate pentru ambii dintre ei (a se vedea paragraful 6 de mai sus).

9. Reclamanții au depus o acțiune reconvențională, solicitând recunoașterea dreptului la spațiu locativ asupra apartamentului nr. 93 și anularea deciziei municipale și a bonului de repartitie pentru S. Ei au susținut că ocuparea apartamentului respectiv fusese legală și că, din acest motiv, nu puteau fi evacuați fără a li se oferi o locuință alternativă. Ei au notat că nu dețineau niciun drept asupra apartamentului nr. 44, care aparținea fostei soții a primului reclamant, și că Consiliul municipal nu a prezentat motive pentru a intenta acțiunea lor după ce pretențiile sale referitoare la evacuare deveniseră prescrise.

10. La 5 noiembrie 2012 Curtea de Apel Chișinău a respins pretențiile Consiliului municipal și a admis pretențiile reclamanților. Instanța a reținut că reclamanții ocupaseră legal apartamentul nr. 93 începând cu anul 1986, dobândiseră dreptul de posesie asupra acestuia și că nu existau motive pentru a concluziona că și-au pierdut dreptul la locuință în apartamentul respectiv. Nu li se asigurase o altă locuință, iar apartamentul lor anterior nu fusese niciodată reparat. Apartamentul nr. 44 fusese pus la dispoziția celeilalte familii în anul 1986, prin emiterea unui bon de repartitie. Consiliul municipal a eșuat să probeze faptul că reclamanților li s-a oferit cazare în apartamentul

nr. 44. Instanța a concluzionat că autoritățile municipale i-a oferit ilegal apartamentul nr. 93 lui S., deoarece acesta fusese ocupat la momentul respectiv. De asemenea, emiterea deciziilor privind locuințele sociale era de competența Consiliului municipal, și nu a executivului municipal.

11. Consiliul municipal a contestat hotărârea instanței, menționând că reclamanților li s-a oferit cazare în apartamentul nr. 44, unde își aveau adresa înregistrată (a se vedea paragraful 5 de mai sus). În anul 2008, apartamentul nr. 44 a fost privatizat de către fosta soție a primului reclamant și de către fiica acesteia. Apartamentul nr. 93 fusese liber la momentul distribuirii sale către S., deoarece, conform dosarelor municipale, contul reclamanților pentru acel apartament fusese închis. Consiliul municipal a notat, de asemenea, că primul reclamant divorțase de două ori de aceeași persoană, o dată în 1997 și apoi din nou în 2006, presupus cu unicul scop de a păstra ambele apartamente. S. a contestat, de asemenea, hotărârea instanței, reiterând argumentele prezentate de către Consiliul municipal.

12. În replică, reclamanții au reiterat faptul că ocupau în mod legal apartamentul nr. 93, că nu puteau reveni în apartamentul lor inițial, care nu fusese niciodată reparat, și că nu exista o altă locuință. Adresa înregistrată în apartamentul nr. 44 nu era o dovadă a faptului că ei locuiau efectiv în acel apartament, ci o simplă formalitate pentru a depăși dificultățile legate la momentul respectiv de lipsa unei adrese înregistrate. Ei au susținut că bonurile de repartitie ulterioare au fost ilegale, deoarece acestea nu ar fi putut fi emise pentru a înlocui bonul de repartitie din anul 1986 pentru chiriașii inițiali. Reclamanții au susținut că familia S. deținea deja un apartament și, prin urmare, nu era eligibilă pentru locuințe sociale. Ei au susținut, de asemenea, că pretențiile autorităților municipale au fost prescrise.

13. Prin decizia sa din 22 mai 2013, Curtea Supremă de Justiție a admis recursul Consiliului municipal și a casat hotărârea din 5 noiembrie 2012. Instanța a reținut că la 8 februarie 2008, autoritățile municipale închiseseră contul de locuințe al reclamanților, ceea ce „confirma că [reclamanții] își pierduseră dreptul de a ocupa apartamentul nr. 93”. Instanța s-a referit la bonurile de repartitie care le-au oferit reclamanților locuință în apartamentul nr. 44 (a se vedea paragraful 6 de mai sus) și la adresa înregistrată a reclamanților în apartamentul respectiv (a se vedea paragraful 5 de mai sus), în calitate de dovezi că li s-a asigurat o locuință permanentă acolo. De asemenea, ea a notat că atunci când primului reclamant îi fusese eliberat bonul de repartitie respectiv, soțul fostei sale soții fusese exclus de pe lista persoanelor îndreptățite să ocupe apartamentul nr. 44. Instanța s-a bazat pe art. 94 și 103 din Codul cu privire la locuințe, care permiteau evacuarea fără cazare alternativă a chiriașilor care ocupă o locuință fără autorizație. Hotărârea respectivă era irevocabilă.

14. Reclamanții au fost evacuați din apartamentul nr. 93 la 20 ianuarie 2014. Primul reclamant locuia la o prietenă, iar a doua reclamantă s-a mutat cu mama sa în apartamentul nr. 44.

15. Reclamanții s-au plâns că evacuarea lor din apartamentul nr. 93 a constituit o încălcare a drepturilor garantate de Articolul 8 din Convenție și a Articolului 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție.

APRECIEREA CURȚII

I. PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 8 DIN CONVENȚIE

16. Curtea notează că cererea nu este nici în mod vădit nefondată, nici inadmisibilă din orice alt motiv enumerat la Articolul 35 § 3 (a) din Convenție. Prin urmare, ea trebuie declarată admisibilă.

17. Reclamanții au susținut că anularea contractului lor de închiriere a locuinței sociale și evacuarea au reprezentat o ingerință în drepturile lor în baza Articolului 8 din Convenție, având în vedere legăturile continue pe care le-au stabilit locuind în apartamentul nr. 93 timp de peste douăzeci și șapte de ani. Ei au susținut că ingerința nu a fost legală, deoarece încetarea dreptului lor la locuință a intervenit ca urmare a înregistrării oficiale a vizei de reședință în apartamentul nr. 44, și nu ca urmare a unei încălcări a contractului lor de locațiune. Din acest motiv, în conformitate cu dreptul intern, o evacuare ar fi fost posibilă numai cu punerea la dispoziție a unei locuințe alternative. Atunci când a decis evacuarea, Curtea Supremă de Justiție nu a evaluat dacă existau interese concurente și nu a efectuat nicio analiză privind proporționalitatea măsurii.

18. Guvernul a susținut că Articolul 8 din Convenție nu era aplicabil circumstanțelor cauzei. În lipsa unui bon de repartitie pentru apartamentul nr. 93, reclamanții nu aveau dreptul să-l, ocupe după ce autoritățile municipale le-a retras dreptul la locuință în anul 2008. Reclamanții au fost cazați în apartamentul nr. 44, iar anularea ulterioară a adresei lor înregistrate în apartamentul respectiv a urmărit scopul menținerii ocupării abuzive a apartamentului nr. 93. În orice caz, autoritățile naționale și-au îndeplinit obligațiile pozitive față de reclamanți.

19. Dreptul intern relevant și principiile generale privind evacuarea au fost rezumate în cauza *Nafornița v. Republica Moldova* (nr. 49066/12, §§ 18-19 și 26-28, 16 ianuarie 2024).

20. Curtea notează că Guvernul nu a contestat faptul că reclamanții au locuit în apartamentul respectiv timp de peste douăzeci și șapte de ani. Prin urmare, apartamentul nr. 93 a fost „locuința” lor în sensul Articolului 8. Mai mult, reclamanții au fost evacuați din locuința lor în luna ianuarie 2014, în urma unei proceduri de executare (a se vedea paragraful 14 de mai sus), ceea ce a constituit în mod clar o ingerință în dreptul lor garantat de Articolul 8 din Convenție (a se vedea *Nafornița*, citată mai sus, § 30).

21. Cu privire la legalitatea ingerinței, Curtea reiterează că, într-adevăr, reclamanților nu li se eliberase un bon de repartitie pentru apartamentul nr. 93, care, la momentul respectiv, era singurul motiv legal pentru a se muta

într-un apartament. De asemenea, este de necontestat faptul că reclamanții s-au mutat legal în apartamentul respectiv în anul 1986. Nucleul litigiului se referă la întrebarea când și în ce circumstanțe a încetat dreptul lor de a ocupa acel apartament. Deoarece evaluarea unor astfel de circumstanțe în baza dreptului intern nu este clară, iar competența Curții de a verifica respectarea dreptului intern este limitată (a se vedea *Nafornița*, citată anterior, § 35), Curtea nu va adopta o poziție definitivă în această privință, ci va lua în considerare aceste elemente în cadrul examinării proporționalității ingerinței în drepturile reclamanților.

22. Se poate considera că ingerința respectivă a urmărit scopul legitim de a proteja drepturile altora, și anume pe cele ale persoanelor care aveau dreptul de a obține o locuință de la autoritățile municipale.

23. Deoarece administratorul apartamentului din prezenta cauză, i.e. autoritatea municipală, era o instituție a statului care administra imobilul și deoarece argumentele relevante privind proporționalitatea ingerinței fuseseră invocate de către reclamanți în cadrul procedurilor judiciare interne, instanțele naționale ar fi trebuit să le examineze în detaliu și să ofere motive corespunzătoare (a se vedea *Nafornița*, citată anterior, § 38; a se compara cu *Vrzić v. Croația*, nr. 43777/13, § 67, 12 iulie 2016).

24. În acest context, Curtea se va referi la absența din decizia Curții Supreme de Justiție a oricărei constatări care să ateste că reclamanții ar fi ocupat ilegal apartamentul respectiv în anul 1986 sau că ar fi acționat ilegal atunci când și-au înregistrat adresa în apartamentul nr. 44 și, ulterior, au anulat această înregistrare. Deși șederea reclamanților în apartamentul nr. 93 ar fi putut avea un caracter temporar, ei nu au beneficiat niciodată de reatribuirea locuinței inițiale, iar instanța națională și Guvernul nu au făcut referire la nicio probă care să demonstreze că reclamanții ar fi fost vreodată informați cu privire la emiterea celor două bonuri de repartitie prin care li s-ar fi oferit cazare definitivă în apartamentul nr. 44 (a se vedea paragraful 6 de mai sus). Se pare că starea civilă a primului reclamant s-a schimbat de-a lungul anilor (a se vedea paragraful 11 de mai sus), ceea ce ar fi putut fi determinant în stabilirea posibilității ca acesta să împartă același apartament cu fosta sa soție. Cu toate acestea, instanța națională nu a efectuat nicio analiză a unor astfel de factori importanți.

25. După ce a constatat că reclamanților li s-ar fi acordat bonuri de repartitie pentru apartamentul nr. 44 și că, pentru o anumită perioadă de timp și-au înregistrat în mod oficial adresa în apartamentul respectiv, Curtea Supremă de Justiție a stabilit că reclamanții și-au pierdut dreptul de a ocupa apartamentul nr. 93. Instanța a susținut că aceste fapte au fost confirmate prin încetarea drepturilor lor de către autoritatea municipală în anul 2008 (a se vedea paragraful 13 de mai sus), dar nu a precizat niciodată când anume aceste drepturi au încetat – în anii 1986 și 1993 – atunci când au fost emise bonurile de repartitie, în anii 1987 și 1995 – atunci când reclamanții și-au înregistrat adresa în celălalt apartament, în anul 2005 – atunci când au anulat

înregistrarea respectivă, sau în anul 2008 – atunci când autoritatea municipală le-a închis oficial contul de locuințe. Acest element a fost la fel de esențial, având în vedere argumentul reclamanților prezentat instanțelor naționale, potrivit căruia acțiunea de evacuare fusese prescrisă.

26. Curtea Supremă de Justiție nu a luat în considerare faptul că reclamanții nu aveau alt loc de trai și exista riscul să rămână în stradă după mai mult de două decenii de locuit în apartament, fără motive evidente pentru a presupune că ocuparea lor a fost ilegală. Ei au achitat chiria și facturile la utilități. În același timp, nu s-a efectuat nicio analiză a intereselor concurente, și anume dacă familia S. avea o locuință alternativă și dacă municipalitatea avea alte apartamente de oferit.

27. Cu alte cuvinte, Curtea Supremă de Justiție nu a produs un echilibru între interesele concurente aflate în joc, limitându-se la constatarea că reclamanții ocupaseră ilegal respectivul apartament și că aveau o adresă înregistrată temporar în apartamentul nr. 44. Împreună cu aspectele procedurale menționate mai sus (a se vedea paragrafele 24-26 de mai sus), și anume faptul că nu s-a constatat niciodată că reclamanții au acționat în mod ilegal atunci când în anul 1986 s-au mutat în apartamentul nr. 93, că nu s-a stabilit cu exactitate când a încetat dreptul lor de a locui în apartamentul respectiv, că instanța națională nu a evaluat dacă ei puteau locui împreună cu locatarii apartamentului nr. 44 și dacă familia S. dispunea de o altă locuință, reclamanții au fost evacuați pe baza unei dispoziții referitoare la ocuparea neautorizată a unei locuințe, fără asigurarea unei locuințe alternative. Aceste considerente sunt suficiente pentru a permite Curții să concluzioneze că a existat o încălcare a Articolului 8 din Convenție în prezenta cauză.

II. ALTE PLÂNGERI

28. Reclamanții au invocat și alte plângeri în baza diferitelor prevederi ale Convenției. Curtea a examinat această parte a cererii și consideră că, având în vedere toate materialele aflate în posesia sa și în măsura în care aspectele reclamate sunt de competența sa, aceste plângeri fie nu îndeplinesc criteriile de admisibilitate prevăzute de Articolele 34 și 35 din Convenție, fie nu prezintă nicio aparență de încălcare a drepturilor și a libertăților garantate de Convenție și de Protocoalele sale (a se vedea *Nafornița*, citată anterior, §§ 48-50).

29. Rezultă că această parte a cererii trebuie respinsă, în conformitate cu Articolul 35 § 4 din Convenție.

APLICAREA ARTICOLULUI 41 DIN CONVENȚIE

30. Reclamanții au solicitat, pentru prejudiciul material, un apartament cu două camere în calitate de locuință sau 300 de euro (EUR) lunar pentru a acoperi chiria, 10.000 EUR pentru fiecare reclamant cu titlu de prejudiciu

moral și 4.186 EUR pentru costurile și cheltuielile suportate în fața Curții. Reclamanții au prezentat o listă detaliată a serviciilor prestate de către reprezentantul lor, dl Gribincea (32.2 ore) și au solicitat ca suma acordată să fie transferată direct în contul său. Lista detaliată a fost semnată de către ce de-a doua reclamantă.

31. Guvernul a susținut că nu există nicio legătură de cauzalitate dintre cererea referitoare la prejudiciul material și pretinsa încălcare. El a susținut, de asemenea, că cererea reclamanților cu privire la prejudiciul moral nu este fondată, iar cererea lor de rambursare a costurilor și a cheltuielilor este nefondată și excesivă. El a subliniat că lista detaliată conține doar semnătura reprezentantului, ceea ce pune la îndoială faptul că reclamanții au fost conștienți de costurile pretins suportate.

32. Curtea nu identifică nicio legătură de cauzalitate între încălcarea constatată și prejudiciul material invocat; prin urmare, ea respinge această pretenție. Cu toate acestea, ea acordă reclamanților în comun suma de 4.500 EUR pentru prejudiciul moral, plus orice taxă care ar putea fi percepută.

33. Potrivit jurisprudenței Curții, un reclamant poate obține rambursarea costurilor și a cheltuielilor sale doar în măsura în care s-a stabilit că acestea au fost suportate în mod real și necesar, și se încadrează într-un quantum rezonabil (a se vedea, de exemplu, *L.B. v. Ungaria* [MC], nr. 36345/16, § 149, 9 martie 2023). În prezenta cauză, factura și cererea cu privire la pretențiile de satisfacție echitabilă au fost întocmite de către dl Gribincea. Ulterior, el a fost înlocuit de către dl Chirtoacă, care nu a prezentat nicio observație în numele reclamanților și nu a prezentat Curții niciun document care să probeze faptul că i-a fost efectuată vreo plată. În aceste circumstanțe, Curtea consideră rezonabil să acorde reclamanților, și nu unui reprezentant anume, suma de 1.000 EUR pentru costuri și cheltuieli, plus orice taxă care ar putea fi percepută lor.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* admisibilă plângerea în baza Articolului 8 din Convenție, iar restul cererii inadmisibil;
2. *Hotărăște* că a avut loc o încălcare a Articolului 8 din Convenție;
3. *Hotărăște*
 - (a) că Statul reclamat trebuie să achite reclamanților în comun, în termen de trei luni, următoarele sume, care trebuie convertite în lei moldovenești la rata aplicabilă la data transferului:
 - (i) 4.500 EUR (patru mii cinci sute de euro), plus orice taxă care poate fi percepută la această sumă, pentru prejudiciul moral;
 - (ii) 1.000 EUR (una mie de euro), plus orice taxă care poate fi percepută la această sumă, pentru costuri și cheltuieli;

- (b) că, de la expirarea termenului menționat mai sus și până la executarea hotărârii, urmează a fi achitată o dobândă adițională la sumele de mai sus, la o rată egală cu rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de către Banca Centrală Europeană, aplicabilă pe parcursul acestei perioade și majorată cu trei puncte procentuale;

4. *Respinge* restul pretențiilor cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limba engleză și notificată în scris la 19 iunie 2025, în conformitate cu Articolul 77 §§ 2 și 3 din Regulamentul Curții.

Martina Keller
Grefier adjunct

Stéphanie Mourou-Vikström
Președinte